

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ.

ਸ੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, ਜਵਾਬਦੇਹ

1953 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੰਬਰ 121-ਡੀ

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)-ਸੈਕਸ਼ਨ 514-ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ-ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ-ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਕੀ ਧਾਰਾ 342 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਂਡ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨ:-

(1) ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ (2) ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਬਾਂਡ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਜਾਂ ਉਸ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਐਲ ਮਿੱਤਲ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ.ਫਿੱਲੋ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮਿਤੀ 10 ਜੂਨ 1953, ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 2000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ।

ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ। ਕੰਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. 1953 ਦੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 84/3 ਵਿੱਚ, ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ 30 ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲਾ ਵਤੀ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਦੁਆਰਾ ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 2000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲਾ ਵਤੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲਾ ਵਤੀ 20 ਫਰਵਰੀ 1953 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ।

20 ਫਰਵਰੀ 1953 ਦੇ ਦਿਨ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਂਡ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।

10 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਦਾ ਬਿਆਨ ਬਿਨਾਂ ਸਹੁੰ ਦੇ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਾਂਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਬਾਂਡ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਸੇਧ) ਐਕਟ, 1923 ਦੇ XVIII ਦੁਆਰਾ, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 340, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਨੇ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਸ਼ੀ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਓ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਸੇਧੀ ਹੋਈ ਧਾਰਾ 340 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੇਧੇ ਹੋਏ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

340. (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 107, ਅਧਿਆਇ X, ਅਧਿਆਇ XI, ਅਧਿਆਇ XII ਜਾਂ ਅਧਿਆਇ XXXVI, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 552 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 340 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਵੇ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨ:-

(1) ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(2) ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਬਾਂਡ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਉਸ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 (4) ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ 'ਦੇਸ਼ੀ' ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਵਿਧੀ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 342(1) ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ "ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਅਧੀਨ

ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਆਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ, ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ 10 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ, 1953 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 121-ਡੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 514 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਾਮ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Authenticated/vetted by: Ritu Translator